

דבר העורך

טייערע אידן אין אַמעריקע

כשאין מים בברז: אנו עוסקים בתקופה האחרונה בדיני נטילת ידיים למעשה. ויש שתמהים: וכי כמה פעמים כבר אדם נתקע בלי כיור ונטלה כשרה למהדרין...?

אך האמת היא, שכל זמן שהכל מסודר בבית - לא מרגישים כמה ההלכות הללו נחוצות.

הג"ר שמואל יוסף שטיצברג שליט"א סיפר לרבני הילכתא, שלפני שנים התקשר אליו רב חשוב מאמריקה עם שאלה בהולה. קבוצת יהודים שהתה בשבת במקום נופש בהרים, כאשר אספקת המים במקום התבססה על מערכת משאבות ממאגרים מרוחקים. אמנם עצם השימוש במערכת זו בשבת הוא גידול הלכתי בפני עצמו (ראה גיליון 150), אלא שבאותה שבת המשאבות התקלקלו - והנופשים נותרו ללא מים.

בתחילה עוד נשאר מעט מים בבקבוקים לצורך שתיה, אך לקראת סעודה שלישית כבר לא נשאר מים אפילו לנטילת ידיים, ואז עלתה שאלה מעניינת: במקום היתה בריכת שחיה גדולה - האם אפשר ליטול ידיים במי הבריכה?

היו שפסלו את מי הבריכה למקוה מחמת הסינון, השאיבה והזחילה, ופסלו לנטילה מדין מים שנעשית בהם מלאכה, ואחרים רצו להכשיר לפחות לנטילה.

עד שפתחו את ספר **שערי הברכה** (פרק ב הערה עט), ושם מצאו גידול מורחב בשאלה, והמסקנא שבשעת הדחק אפשר ליטול במי בריכה ללא ברכה.

ולפתע מתברר: כל זמן שלומדים את ההלכות בבית המדרש - נדמה שמדובר ב"ציורים רחוקים". אבל בשעת הצורך, כאשר אדם נמצא בטיוול, בבית הארחה, בים או במעיין - מתברר שהדינים הללו נוגעים למעשה ממש.

לכן אשרי מי שלומד את ההלכות מראש, לפני שנצרך למעשה, להיות מוכן לכל האופנים.

ברכת התורה

עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'כלי הראוי לנטילה'

זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנַי ה'

תקציר הסדרה: בגיליונות 516-512 עסקנו בהרחבה בדיני נטילת ידיים לסעודה - דיני עיקר הנטילה, מי שאין לו מים לנטילת ידיים, כלי כשר לנטילה בדרך ובשעת הדחק, דיני טבילת ידיים לסעודה, במקוה בים ובמעיינות.

בהמשך לכך נדון בגיליון שלפנינו 517 בדיני כשרות הנטלה עצמה, נטלה שבורה או פגומה - אימתי עדיין נחשבת כלי כשר לנטילת ידיים כדת וכדין.

מה נחשב "כלי" לנטילת ידיים? האם כל פגם פוסל, מהם הכללים של סדק (לאורך או לרוחב) או נקב (למעלה או למטה) הפוסלים את הכלי?

1. כלי שלם בלי נקב

לכתחילה: מבואר בגמ' (חולין דף קז.) אמר רבא כלי שניקב "בכונס משקה", אין נוטלין ממנו לידיים.

על פסקה קצרה זו בגמ', נתבאר פרטי דינים רבים **בטור ושולחן ערוך** (סימן קנט סעיפים א-ב), **חיי אדם** (כלל זז), **ערוך השולחן** (סימן קנט), **כף החיים** (סימן קנט), **משנה ברורה וביאור הלכה** (שם). וננסה לסדר את עיקרי הדברים באופן ברור ותמציתי.

נטילת ידיים לסעודה צריכה להיעשות דווקא על ידי כלי המחזיק רביעית, כשם שקידוש ידיים ורגלים במקדש טעון כלי, וכן קידוש מי חטאת נעשה בכלי - כך גם נטילת ידיים צריכה כלי. ולכן, אם נשפכו מים על ידיו שלא מתוך כלי - לא קיים מצות נטילת ידיים לסעודה.

כל הכלים כשרים לנטילת ידיים, אפילו כלי גללים, כלי

נקב כ"מוציא משקה" וגם נשברה הידית המשמשת לשאת את הכלי ממקום למקום, בטל ממנו שם כלי ואין נוטלין ממנו לידיים. אמנם כתב **הבית ברוך** (על החיי אדם כלל לז' ס"ק ל-לא), שדין זה נאמר דווקא בכלים שקשה להשתמש בהם ללא הידית. אבל כלי שגם בלי הידית עדיין ראוי ועומד לשימוש הרגיל - לא נפסל בכך.

ולכן, כאשר השבר הוא בידית בלבד, ואין כל פגם בגוף הכלי, ועדיין נוח להשתמש בו כרגיל - הכלי כשר לנטילה אפילו לכתחילה.

3. נקב כ"כונס משקה" פסול

טיף אחר טיף: כלי שניקב ב"כונס משקה" - דהיינו נקב שכאשר מניחים את הכלי בתוך משקה, המשקה נכנס דרכו לתוך הכלי, והוא גדול מנקב שהמשיקים שבתוך הכלי יוצאים ממנו - בטל ממנו שם כלי, ואין נוטלין ממנו לידיים דרך פיו. והדרך לבדוק אם הנקב נחשב "כונס משקה", היא כאשר המים יוצאים ממנו "טיף אחר טיף", בידוע שהוא בגדר "כונס משקה" (שו"ע סימן קנט סעיף א-ב).

ולכן, כאשר המים מטפטפים מן הנקב ברצף של "טיף אחר טיף" - אין ליטול מכלי זה דרך פי הכלי, אפילו אם יש מתחת לנקב שיעור רביעית. הטעם, משום שהחלק שמן הנקב ולמעלה אינו נחשב עוד לכלי, ונמצא שאין המים מגיעים לידי מתוך כלי כשר, שהרי המים עוברים קודם יציאתם מפי הכלי דרך המקום הפגום שאין עליו תורת כלי (שו"ע הרב סימן קנט סעיף ד).

נטילה דרך הנקב: לגבי נטילה דרך הנקב עצמו, יש לחלק בין נקב קטן לנקב גדול. אם מדובר בנקב קטן שהמים רק מטפטפים ממנו מעט - לא יטול לכתחילה דרך המים היוצאים מן הנקב, משום שנראה כנטילה לחצאין (משנ"ב ס"ק י בשם האחרונים).

אמנם אם הנקב גדול יותר, והמים יוצאים ממנו בקילוח רצוף ללא הפסק - לדעת **הרא"ש** (חולין פרק כל הבשר סימן טו), וכך נוקט **החזו"א** (או"ח סימן כא ס"ק ג ד), בשעת הדחק אפשר ליטול דרך המים היוצאים מן הנקב, בתנאי שיש בכלי עד מקום הנקב שיעור רביעית. הטעם, משום שהחלק התחתון של הכלי עדיין נחשב כלי גמור. אבל אם אין מהנקב ולמטה שיעור רביעית - הכלי פסול לנטילה דרך הנקב.

אבנים וכלי אדמה. ואף שלענין טומאה אינם נחשבים כלי, מכל מקום לענין נטילת ידיים דינים ככלי כשר.

לכתחילה יש ליטול ידיים בכלי שלם לגמרי, ללא נקב או סדק מפולש כלל, שכן הגמ' באה לומר מה לעשות כשאין לו כלי שלם, אימתי נפסל בהחלט לנטילה, אבל לכתחילה ודאי שצריך כלי שלם (סדר ברכות הנהנין לשו"ע הרב הלכות נטילת ידיים, קצות השלחן ס"ק ג, שולחן הטהור סעיף ג, משנ"ב ס"ק י בשם החיי אדם, מחנה ישראל פרק ג אות ה).

תיקון והדבקת כלי: כלי שיש בו נקב, וסתמו - בכל דבר שהוא ממין אותו כלי, כגון של מתכת במתכת או של עץ בעץ מהני (משנ"ב ס"ק יא).

2. נקב כ"מוציא משקה" כשר

טפטוף קטן: אם יש בכלי נקב קטן בגודל של כ"מוציא משקה" שהוא קטן מ"כונס משקה", שהמים יוצאים ממנו מעט, אך אינם מטפטפים ברצף של "טיף אחר טיף" - הכלי עדיין נחשב כלי כשר לנטילת ידיים.

מדובר בנקב קטן שגורם למים לצאת מתוך הכלי, אך אם יניחו את הכלי בתוך מים - המים לא יכנסו פנימה דרך אותו נקב. נקב כזה אינו פוסל את הכלי. ולכן אפשר ליטול ממנו דרך פי הכלי, בתנאי שיש מהנקב ולמטה שיעור רביעית מים.

אמנם אם הנקב נמצא בשולי הכלי ואין מתחתיו שיעור רביעית, הביא **הבית יוסף** (סימן קנט) מחלוקת **ראשונים** אם מותר ליטול בו ידיים, לדעת **הרשב"א** (חולין קז. ד"ה ולענין שיעור), כשר משום שכל נקב פחות מ"כונס משקה" כיון שאינו מעלה את הכלי מטומאתו, כאילו שאין בו נקב כלל דמי. ויש **ראשונים** שפוסלין שסוף סוף אין כאן שיעור כלי בלי נקב. והכרעת **המשנה ברורה** להתיר רק בשעת הדחק.

יש לציין שכל זה הוא רק לשיטת **הרא"ש**, אבל לשיטת **הסמ"ג** (עשין כז קג), אפילו בפחות מ"כונס משקה" מותר ליטול רק דרך הנקב, אבל אסור ליטול דרך שפת הכלי שכן מן הנקב ולמעלה אין תורת כלי עליו, אפילו שהוא פחות מ"כונס משקה". אולם כאמור השו"ע לא חשש לשיטת **הסמ"ג**.

ידית שבורה: כתב **בשו"ע הרב** (סעיף יא), שאם יש

כלי שסופו להיסדק ולהישר - נחשב כבר עכשיו ככלי שבור.

אמנם ה"ז" (ס"ק א) חולק וסובר שסדק דינו כמו נקב רגיל, ולכן אין לפסול את הכלי אלא כאשר המים יוצאים דרך הסדק ברצף של "טיף אחר טיף", שאז הוא נפסל כ"כונס משקה". והכריע **החיי אדם** (כלל לז סעיף ז), שאם אין לו כלי אחר - אפשר לסמוך על דעת ה"ז להקל.

המשנ"ב (ס"ק יא) הביא את שתי השיטות ולא הכריע ביניהן. אולם בספרו **מחנה ישראל** (פרק ג אות ט) כתב, שכלי שנסדק בצדו - אין ליטול בו אלא בשעת הדחק, אפילו אם יוצאים ממנו רק מעט מים כ"מוציא משקה". והוסיף המשנה ברורה, שבכלי מתכת חזקים, כגון נחושת וכדומה, גם לדעת הב"ח שמחמיר בסדק - יש מקום להקל בסדק קטן. הטעם, משום שכלי חזק בדרך כלל אינו ממשיך להיסדק ולהישר בגלל סדק קטן, ולכן אינו נחשב מיד לכלי שבור, אלא דינו דומה יותר לנקב רגיל.

אבל בכלי זכוכית, אפילו סדק דק מאוד פחות מ"מוציא משקה" - אם הכלי כבר אינו יכול להחזיק מים חמים כפי שהיה בתחילה, אין ליטול בו.

ולפי דברי המשנ"ב הסתפק בספר **נטילת ידים כהלכה** (עמוד לג הערה ה) מה הדין בבנטלה מפלסטיק: האם דינה ככלי חזק, שסדק קטן אינו גורם לו להמשיך ולהישר, ויש מקום להקל בו יותר, או שפלסטיק נחשב חומר שנוטה להמשיך ולהיסדק, ואז דינו חמור יותר. יש לציין שלדעת **החזו"א** (כלים סימן כ"ב ס"ק ו), הלכה כשיטת ה"ז" שכל עוד הכלי ראוי לשימוש רגיל ומחזיק מעמד בכתחילה - כשר לנטילה, וכל שכן כאשר ניתן עדיין לטלטלו ולהשתמש בו כרגיל.

6. נטילת ידים בשחרית

הכנה: כתב **בשו"ע** (סימן ד סעיף ז) טוב להקפיד בנטילת ידים שחרית בכל הדברים המעכבים בנטילת ידים לסעודה. וכתב **המשנ"ב** (ס"ק יז) שאם אין לו כלי שלם, מותר ליטול מכלי נקוב. ובספר **אשי ישראל** (פרק כז הערה צז) הביא מחלוקת **הפוסקים** האם לתפילה יש דין ליטול מכלי כשר כמו בנטילת ידים לסעודה.

אמנם **הבית יוסף** מביא את שיטת ה**הסמ"ג** (עשין כז קיג), שכאשר הכלי ניקב בשיעור "כונס משקה", בטל ממנו שם כלי לגמרי, ולכן אין ליטול ממנו אפילו דרך הנקב עצמו, אף אם יש מתחת לנקב שיעור רביעית. ולמעשה מכריע **המשנ"ב** (ס"ק י), שבכלי חרס המיוחד למשקין יש להחמיר בזה, שאם ניקב כ"כונס משקה" - אין נוטלין ממנו אפילו דרך

הנקב. אולם כשאינו לו כלי אחר - יש על מי לסמוך להקל. ודנו **בשערי הברכה** (פרק ב הערה ט) וב**פסקי תשובות** (סימן קנט הערה 14) וב**מאיר עוז** (עמוד 110) כיצד מודדים נקב של "כונס משקה" לפי הכלל של "טיף אחר טיף", שהרי כאשר הכלי מלא, המים מטפטפים יותר מאשר כשהוא כמעט ריק. ולכן מצדד לומר בשערי הברכה, שאת הבדיקה יש לעשות כאשר הכלי מלא עד גדותיו.

4. נקב כ"מוציא זית" פסול

שבר כלי: אם הנקב גדול כשיעור "מוציא זית" ויותר - דינו כ"שבר כלי" ופסול לנטילה אפילו בשעת הדחק בין מפיו ובין דרך הנקב, גם אם יש בו רביעית עד מקום הנקב (שער הציון ס"ק י).

5. סדק בכלי

מחלוקת הפוסקים: האם סדק חמור יותר מנקב? נחלקו בכך הפוסקים:

לדעת **הב"ח**, כלי שנסדק - אפילו אם הסדק קטן ורק מעט מים יוצאים ממנו, ואף אם יש מתחת לסדק שיעור רביעית - פסול לנטילת ידים. הטעם, משום שסדק נחשב תחילת שבירה, ואינו נחשב כלי גם לגבי הלכות טומאה, שכן סופו של הכלי להמשיך ולהתבקע עד שיישר כולו. ומצינו יסוד דומה גם בהלכות שופר. כתב **השו"ע** (סימן תקפו סעיף ח), ששופר שנסדק לאורכו פסול, ויש אומרים שאפילו סדק כל שהוא פוסל. וביאר **המשנה ברורה** (ס"ק לט), שהטעם הוא משום שמחמת הרוח וחוזק התקיעה הסדק הולך ומתרחב עד שהשופר מתבקע כולו, וכל העומד ליסדק כסדוק דמי.

אמנם אם קשרו וחיצוקו היטב בחוט או במשיחה באופן שלא ימשיך להתבקע - כשר, משום שהחיצוק מונע את המשך הסדק. ומכאן יסוד לדברי הב"ח, שכל

ניתן להשיג במערכת "הילכתא" את הספר "מכלל יופי" מאת הג"ר יקותיאל יהודה פילאפף שליט"א, ובו בירור מקיף בסוגיות הנוגעות לנושאי הגיליון.

לתועלת הקוראים הבאנו טעימה מתוך הספר - עמוד תוכן העניינים ועמוד הפתיחה.

מכלל מפתח יפי ז

סימן קנט

דין הכלי, כח גברא, טבילת ידים

פתיחתן צריך להניחו בבית מושב (כו)

כלי שלא נעשה לקבל מים או משקין

כלי שנעשה לקבל דברים יבשים (כז)

שק וקופה (כח)

מגופה, וכיסוי קדירה שלנו (כט)

כובע (ל)

חמת וכפישה (לא)

כלי מלא נקבים, ופיו צר למעלה (לב)

כלי שיש לו דד לשפוך משם המים

דד גבוה משפת הכלי (לג)

דד נמוך משפת הכלי (לה)

דד עם ברזא (לד)

נטילת ידים ע"י סינק (אר"ק כב)

כלי ששפתו הכלי עצמן אינן שוין (לו)

כלי שיש לו נקב הסתום בברזא

כלי שיש בו נקב הסתום ברזא (לז)

ליטול ידיו דרך פי הכלי בשעה שהברזא

פתוחה (לה)

כלי שאתרמיו בו נקב ותיקנו ע"י קביעות

ברזא (לט)

כלי המחובר לקרקע יש לו ברזא (מ)

סעיף 1 (קה)

ליתן מים מן הכלי על יד אחת, וממנו על יד שניה

ממלא חפניו ונותן ממנו ליד חבירו (מא)

ממלא חפניו ונותן ממנו לידו השניה

(מב-מד)

סעיף א ב (עט)

דין הכלי לנטילת ידים, ושיעור הנקב לפסלו לנטילת ידים

דין כלי לנטילת ידים

צריך שיהי גדול קצת שיחזיק רביעית (ב)

כלי גללים שאינו מקבל טומאה (ג)

כלים שדרךן להשתמש בהם רק פעם אחת

(ד)

כלים שנעשה ממין רכה שאין יכולים ליתן

בהם מים חמין (ה)

כלי שיש בו נקב (ו-ז)

ליטול ידיו דרך הנקב (ז, ח, יא)

כלי שמתחילת עשייתו יש בו נקב לנוי, או

לצורך השפיכה (טו)

כלי שיש בו נקב וסתמו (יח)

ליטול ידיו בשבר כלי שאין לו נקב (יב-יד)

סעיף ג ד ה (צה)

כלי שאינו מקבל רביעית בלא סמיכה

כלי שאינו מקבל רביעית בלא סמיכה

כלי שנפחתו (אפגערביץ) שוליו ואינו עומד

ביושר (כ)

כלי שאינו עומד ביושר אבל מקבל רביעית

בלא סמיכה, לא ימלאנו (כב)

כלי שתחילת תיקונו לעמוד בסמיכה

(כג-כד)

כיסוי של קדירה שמקבל מים בסמיכה (כה)

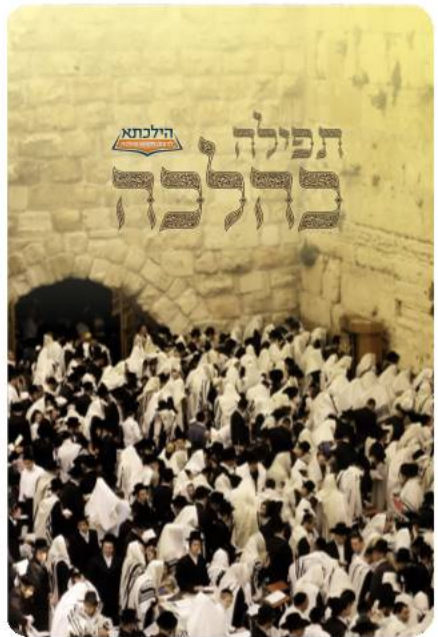
מיני נאדות של עור רכין דכשאין בהם

משקין אין בהם חלל לקבלה (כו)

צלוחית של חלב בכמה מדינות, שאחר

בשורה משמחת
בשעה טובה ומוצלחת הופיע ויצא לאור אוגדן הילכתא – "תפילה כהלכה".
 האוגדן כולל בירווי הלכה מקיפים ומעשיים בענייני תפילה וקריאת התורה, מתוך גיליונות "עומק הפשט", בסידור נוח ומפתח נושאים מפורט. כעת ניתן לקבל את האוגדן במייל ללא תשלום.
במקביל, אנו מחפשים נדיב לב שיזכה להשתתף בהוצאת ההדפסה, כדי שנוכל להפיץ את האוגדן במהרה ומודפסת רחבה, לזיכוי הרבים בבתי המדרש והיכלי התורה.
עץ חיים היא למחזיקים בה בברכת התורה מערכת הילכתא

תוכן הנושאים

שם המלך	שם המלך	מספר עמוד
תפילה	תפילה	437
תפילה	תפילה	438
תפילה	תפילה	439
תפילה	תפילה	440
תפילה	תפילה	441
תפילה	תפילה	442
תפילה	תפילה	443
תפילה	תפילה	444
תפילה	תפילה	445
תפילה	תפילה	446
תפילה	תפילה	447
תפילה	תפילה	448
תפילה	תפילה	449
תפילה	תפילה	450
תפילה	תפילה	451
תפילה	תפילה	452
תפילה	תפילה	453
תפילה	תפילה	454
תפילה	תפילה	455
תפילה	תפילה	456
תפילה	תפילה	457
תפילה	תפילה	458
תפילה	תפילה	459
תפילה	תפילה	460
תפילה	תפילה	461
תפילה	תפילה	462
תפילה	תפילה	463
תפילה	תפילה	464
תפילה	תפילה	465
תפילה	תפילה	466
תפילה	תפילה	467
תפילה	תפילה	468
תפילה	תפילה	469
תפילה	תפילה	470
תפילה	תפילה	471
תפילה	תפילה	472
תפילה	תפילה	473
תפילה	תפילה	474
תפילה	תפילה	475
תפילה	תפילה	476
תפילה	תפילה	477
תפילה	תפילה	478
תפילה	תפילה	479
תפילה	תפילה	480
תפילה	תפילה	481
תפילה	תפילה	482
תפילה	תפילה	483
תפילה	תפילה	484
תפילה	תפילה	485
תפילה	תפילה	486
תפילה	תפילה	487
תפילה	תפילה	488
תפילה	תפילה	489
תפילה	תפילה	490
תפילה	תפילה	491
תפילה	תפילה	492
תפילה	תפילה	493
תפילה	תפילה	494
תפילה	תפילה	495
תפילה	תפילה	496
תפילה	תפילה	497
תפילה	תפילה	498
תפילה	תפילה	499
תפילה	תפילה	500
תפילה	תפילה	501
תפילה	תפילה	502
תפילה	תפילה	503
תפילה	תפילה	504
תפילה	תפילה	505
תפילה	תפילה	506
תפילה	תפילה	507
תפילה	תפילה	508
תפילה	תפילה	509
תפילה	תפילה	510
תפילה	תפילה	511
תפילה	תפילה	512
תפילה	תפילה	513
תפילה	תפילה	514
תפילה	תפילה	515
תפילה	תפילה	516
תפילה	תפילה	517
תפילה	תפילה	518
תפילה	תפילה	519
תפילה	תפילה	520
תפילה	תפילה	521
תפילה	תפילה	522
תפילה	תפילה	523
תפילה	תפילה	524
תפילה	תפילה	525
תפילה	תפילה	526
תפילה	תפילה	527
תפילה	תפילה	528
תפילה	תפילה	529
תפילה	תפילה	530
תפילה	תפילה	531
תפילה	תפילה	532
תפילה	תפילה	533
תפילה	תפילה	534
תפילה	תפילה	535
תפילה	תפילה	536
תפילה	תפילה	537
תפילה	תפילה	538
תפילה	תפילה	539
תפילה	תפילה	540
תפילה	תפילה	541
תפילה	תפילה	542
תפילה	תפילה	543
תפילה	תפילה	544
תפילה	תפילה	545
תפילה	תפילה	546
תפילה	תפילה	547
תפילה	תפילה	548
תפילה	תפילה	549
תפילה	תפילה	550
תפילה	תפילה	551
תפילה	תפילה	552
תפילה	תפילה	553
תפילה	תפילה	554
תפילה	תפילה	555
תפילה	תפילה	556
תפילה	תפילה	557
תפילה	תפילה	558
תפילה	תפילה	559
תפילה	תפילה	560
תפילה	תפילה	561
תפילה	תפילה	562
תפילה	תפילה	563
תפילה	תפילה	564
תפילה	תפילה	565
תפילה	תפילה	566
תפילה	תפילה	567
תפילה	תפילה	568
תפילה	תפילה	569
תפילה	תפילה	570
תפילה	תפילה	571
תפילה	תפילה	572
תפילה	תפילה	573
תפילה	תפילה	574
תפילה	תפילה	575
תפילה	תפילה	576
תפילה	תפילה	577
תפילה	תפילה	578
תפילה	תפילה	579
תפילה	תפילה	580
תפילה	תפילה	581
תפילה	תפילה	582
תפילה	תפילה	583
תפילה	תפילה	584
תפילה	תפילה	585
תפילה	תפילה	586
תפילה	תפילה	587
תפילה	תפילה	588
תפילה	תפילה	589
תפילה	תפילה	590
תפילה	תפילה	591
תפילה	תפילה	592
תפילה	תפילה	593
תפילה	תפילה	594
תפילה	תפילה	595
תפילה	תפילה	596
תפילה	תפילה	597
תפילה	תפילה	598
תפילה	תפילה	599
תפילה	תפילה	600

משיב כהלכה

שאלה: האם אפשר לקיים חובת נטילת ידים בכלי משונה?

נטלת המעוצבת בצורת כוכב, ששפת הספל נמוכה יותר במקום הידיות, נטלה עם שפה פגומה או חסרה, כלי עם פיה גבוהה או נמוכה, כלי שצדו האחד גבוה מחבירו, כלי שמתנדנד מחמת עיקום בתחתיתו ואינו עומד ישר, כלי שיכול לעמוד רק על ידי סמיכה - האם עדיין נחשב כלי כשר לנטילת ידים?

כאשר המים מתקבצים רק בצד אחד של הכלי: האם הולכים אחר מקום התכנסות המים בפועל, אחר גובה שפת הכלי, או אחר צורת הכלי כדרכו?

מקורות: שו"ע (סימן קנט סעיף א, ב, ה), שו"ע הרב (סעיף ז), אשל אברהם מבוטשאטש (ס"ק ד), כף החיים (ס"ק יב), משנ"ב (ס"ק יב, כד), מנחת יצחק (חלק ג סימן טז, חלק י סימן טו), מאיר עוז (עמוד 124-123).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, הקוראים הנכבדים מוזמנים לשלוח תשובות להגדיל תורה ולהאדירה, מומלץ לצרף את פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
- עמדות 'דרים פלוס' קופת 'הילכתא'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 6507823-1532
- במייל 5047867@gmail.com

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת

הגאון הגדול רבי יצחק יעקב ב"ר יוסף יהודה ווייס זצ"ל
גאב"ד ירושלים ובעל המנחת יצחק
נלב"ע י"א סיוון תשמ"ט ת.נ.צ.ב.ה.

דינים העולים

א. כלי למהדרין: נטילת ידים צריכה כלי שלם מחזיק רביעית. לכתחילה יש להדר שלא יהיה בכלי נקב או סדק כלל. סתימת נקב מועילה כשותם בחומר מאותו סוג של הכלי.

ב. כ"מוציא משקה": נקב קטן שהמים יוצאים ממנו מעט, אך אינם נכנסים דרכו מבחוץ - אינו פוסל את הכלי, ומותר ליטול ממנו. ואם אין מתחת לנקב שיעור רביעית - יש להחמיר, ורק בשעת הדחק להקל.

ג. כ"כונס משקה": אם המים יוצאים "טיף אחר טיף", הכלי נחשב "כונס משקה", ואין נוטלין דרך פיו אפילו יש מתחת לנקב שיעור רביעית. ואם נוטל דרך הנקב עצמו, ויש מתחתיו רביעית והמים יוצאים בקילוח רצוף - מותר. אבל בטפסוף בלבד אסור לכתחילה משום שגראה כנטילה לחצאין. לדעת הסמ"ג, אין ליטול דרך הנקב כלל. ומכריע המשנ"ב שבכלי חרס המיוחד למשקין - אין להקל אלא כשאין לו כלי אחר.

ד. כ"מוציא זית": נקב גדול כשיעור "מוציא זית" פוסל את הכלי לגמרי.

ה. כלי שנסדק: יש מחמירים לפסול אפילו בסדק קטן כ"מוציא משקה", ויש מקילים שסדק דינו כמו נקב. ובשעת הדחק אפשר להקל. ואם חיזקו את הסדק היטב שלא ימשך להתבקע - דינו כמו נקב. בכלי מתכת חזקים, סדק קטן אינו חמור יותר מנקב. כלי זכוכית שנסדק ואינו עוד למים חמים - פסול.

ו. הכנת: טוב להחמיר בנטילת ידים שחרית ככל דיני נטילת ידים לסעודה. ואם אין לו כלי שלם, יכול ליטול גם מכלי נקוב. ונחלקו הפוסקים האם לפני תפילה צריך דווקא כלי.

נושא הגיליון הבא:

'נטילה בכלי משונה'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת
הגאון הגדול רבי ירחמיאל גרשון ב"ר צבי יהודה ארלשטיין זצ"ל
ראש ישיבת פוניבז'
נלב"ע י' סיוון תשפ"ג ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשוט
- שיעורים יומי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...